

ВИСШИ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистров №	Дата
ВСС Р 99	31 -01- 2019

До
Съдийската колегия на
Висшия съдебен съвет

Д О К Л А Д

от Майя Русева, съдия във Върховен касационен съд
член на Консултативния съвет на Европейските Съдии /ССЈЕ/

Уважаеми Дами и Господа,

Във връзка със задължението ми да информирам регулярно Висшия съдебен съвет за дейността си в Консултативния съвет на Европейските съдии, заявявам следното:

През периода 07.11.18г. - 09.11.18г. в гр. Загреб, Хърватия, се проведе деветнадесетото пленарно заседание на Консултативния съвет на европейските съдии /ССЈЕ/, в което участвах.

Основната задача на форума бе приемане на Становище (двадесет и първо по ред) на вниманието на Комитета на Министрите на Съвета на Европа, озаглавено "Предотвратяване на корупцията сред съдиите". Проектът бе изготвен от работна група и научен експерт на база предварително попълнени и изпратени от членовете на ССЈЕ въпросници и, след обсъждане и внасяне на съответни изменения и допълнения, бе приет.

Становище №21 изхожда от принципната постановка, че корупцията е една от основните заплахи за обществото и функционирането на демократичната държава. Тя подкопава съдебния интегритет, който е от фундаментално значение за върховенството на закона и основна ценност на Съвета на Европа – а понастоящем е още по-важен предвид многобройните атаки, насочени срещу съдебната власт. Чрез Становището се изразява общата позиция как да се гарантира интегритетът на съдиите и да се води борба с корупцията - както чрез превенция на опитите за такава в съдебната система, така и чрез превръщането на съдията в основен участник в тази борба.

Посочено е, че за целите на Становището корупцията на съдиите следва да се разбира в по-широк смисъл, като включва нечестно, измамно или неетично поведение на съдия с цел да придобие лична облага или облага за трети лица. Отбелязано е, че причините за корупция в съдебната система варират от ненадлежно влияние отвън до фактори вътре в самата система, и могат да бъдат групирани в няколко категории – структурни, икономически, социални и лични. Ефективната превенция зависи до голяма степен от политическата воля в съответната държава да осигури институционални,

инфраструктурни и други организационни гаранции. Най-важната е развитието и насърчаването на истинска култура на съдебен интегритет. От голямо значение е и законодателната и други регулаторни рамки – които следва да осигуряват независимост във всички стадии от кариерата на съдията – подбор, назначение, релокация, повишение, обучение, оценяване, дисциплинарна отговорност. Посочено е, че компетентните власти трябва винаги да обезпечават съдебната система с необходимите ресурси за достойно и надлежно осъществяване на мисията ѝ. Адекватни заплати, пенсии и други социални насърчения, нормална натовареност, добра работна инфраструктура и социални осигуровки за съдии и персонал, са от изключително значение за легитимността и добрата репутация на съдебната система; те са и важни гаранции срещу корупцията в нея.

В Становището се набляга върху необходимостта във всички държави-членки съдиите да имат установени правила/принципи/насоки за етично поведение. Те следва да бъдат илюстрирани с практически примери и придружени с официално обучение по етика, както и с индивидуално или групово конфиденциално съветване. Ефективността на етичните насоки, обаче, зависи и от готовността на всеки съдия да ги прилага в ежедневната си работа. Всеки съдия носи персонална отговорност не само за своето поведение, но и за това на съдебната власт като цяло.

Подчертава се, че адекватна наказателна, административна и дисциплинарна отговорност за корупционно поведение на съдии може да има силно възпиращо и превантивно действие. Случаите на съдебна корупция винаги трябва да се адресират със съответната пропорционалност. Система за деклариране на доходи също може да допринесе за идентификация и последващо избягване на конфликт на интереси, повече прозрачност в съдебната система и насърчаването на климат на съдебен интегритет. Сочи се, че потенциалният конфликт на интереси на съдиите не се елиминира автоматично чрез системата за случайно разпределение на делата – поради това е важно да има правила за случаи на отвод и самоотвод при очевидно или потенциално предубеждение по определено дело.

В Становището се отделя внимание на феномена „възприемана корупция“ - когато общественото недоверие в безпристрастността на съдебната система е много по-високо, отколкото е действителният брой на случаите на корупция. Анализират се причините за нея – същата обичайно е резултат от системни недостатъци на национално ниво, засягащи прозрачността и отвореността на съдебната система, и механизмите, които могат да увеличат прозрачността и по този начин общественото доверие - проактивна информационна политика, осигуряване на обща информация за функционирането на съдебната система, информирание на обществеността за чувствителни дела от публичен интерес.

Становището включва следните секции: 1/ Въведение; 2/ Корупция в съдебната система – дефиниция, фактори, водещи до възможна корупция

сред съдиите; 3/ Превенция на корупцията сред съдиите - а/ общи гаранции срещу корупция; б/ засилване на интегритета на съдиите – регулагорна институционална и организационна рамка, насоки за етично поведение, етично консултиране и обучения по етика, избягването на конфликт на интереси, отговорността на всеки съдия да действа против корупцията в съдебната система; в/ превантивен ефект от разследване за собственост и наказване на корупцията сред съдии; г/ международни инструменти, механизми и сътрудничество за превенция на корупцията сред съдиите; 4/ „Възприемана корупция“; 5/ Изводи и препоръки.

На пленарното заседание беше взето решение през 2019г. да бъде прието Становище относно ролята на съдебните служители и съдебните помощници и взаимоотношенията им със съдиите.

Предстои изготвяне на въпросник във връзка с работата по следващото Становище и съответно обезпечаване на отговори на работните езици от членовете на ССЈЕ.

Предвид задължението на държавите-членки за предприемане на действия за систематичен превод на Становищата на Консултативния съвет на Европейските съдии на съответните национални езици и разпространението им сред възможно най-широк кръг от съдии, юристи, органи със съответна решаваща компетентност, бих искала да обърна внимание на следното: Към настоящия момент на български език са преведени всички приети досега Становища и Магна Харта. Те са на разположение на интернет страницата на ССЈЕ предвид предоставянето им от мен след обезпечаване на превода им. Непреведено е единствено последното /прието през ноември 2018г./ Становище №.21 за предотвратяване на корупцията сред съдиите. Предвид това и в изпълнение на задължението на държавите-членки за превод на приетите Становища следва да се предприемат мерки в тази насока и се извърши необходимото от Висшия съдебен съвет и Министерството на правосъдието за обезпечаване на официален превод на Становището.

Междувременно съм оказала съдействие по молба на представителя на Грузия до представителите на останалите държави-членки, постъпила чрез секретариата на Консултативния съвет на европейските съдии. Същата касаеше искане за предоставяне на информация относно начина на избиране и назначаване на съдиите във върховните съдилища, евентуално наличие на мандат, респективно въвеждане на такъв за заварени случаи, възраст за пенсиониране. По тези въпроси съм изпратила отговор на английски език.

Настоящият доклад предоставям след изчакване на необходимото време за финализиране и техническа обработка на окончателната версия на Становище №.21 и официалното му разпространение. Към доклада представям текста на Становище №.21 на хартиен носител, както и Сборници със Становища на Консултативния съвет на европейските съдии

/№.1-№.20/ и Магна харта, издадени от Съвета на Европа на английски и френски език.

Приложения:

1. Становище №.21 на ССЈЕ „Предотвратяване на корупцията сред съдиите”;

2. Сборници със Становища на Консултативния съвет на европейските съдии /№.1-№.20/ и Магна харта – 2 броя /на английски и френски език/.

30.01.2019г.

С уважение:

гр.София

/Майя Русева
съдия във Върховен касационен съд/